

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrta leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrta leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrta leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrta leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrta leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske pete vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opravišstvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

V Ljubljani 23. decembra

—r.— Dunajskemu listu poroča se, da se je pred nekaj tedni iz Rožne Doline podala deputacija, obstoječa iz sedmih občinskih predstavnikov v Celovec pred deželnega načelnika. V priprostitih besedah tožila je slovenska ta deputacija vladnemu namestniku svoje gorje ter mu pripovedala, v kakih stiskah da se nahajajo zvesti koroški Slovenci pod vladno, ki hoče biti pravična Slovanom, ki hoče napraviti mir mej različnimi rodovi v mogočnej Avstriji. Ta slovenska deputacija je s svojo pritožbo kakor z bliskom razsvetlila uradne razmere v Koroški, in kri nam je zastajala v srci, ko smo čitali dotično korespondenco v nemškem dunajskem listu. Nehoté smo se vprašali, ali so take razmere v kulturnej državi mogoče, ali je kaj tacega sploh še mogoče v devetnajstem stoletji, ko se naravne pravice nikjer z nogami teptati ne smejo. Vprašali pa smo se tudi, kako je pač to mogoče, da mi, ki prebivamo v najbližjem sosedstvu s koroškimi svojimi brati, o političnej tej grozovitosti ničesar nismo vedeli, da smo morali vse to izvedeti še le iz korespondence dunajskega židovskega lista! Pač je krvava resnica, da so se raztrgale vezi, katere so nekaj vezale staro davni Gorotan z drugim slovenstvom, a resnica je tudi, da mi drugi Slovenci ničesar storili nismo, da bi bili ostali v najmanjšej zvezi s koroškimi slovenskimi brati. Spali smo, spali so naši vodniki, spali naši poslanci in nikdo se nij ozrl čez sosedne planine, vsakdo si je tiščal ušesa, da nij čul vzdihovanja zatiranega koroškega slovenstva. Pritožba rožno dolinskih županov je ob enem obsodba političnega našega dozdanjega delovanja, katero se je cepilo na toliko kosov in koscev, kolikor je

volilnih okrajev po Slovenskem! Ta pritožba pa je tudi živo očitaje slovenskim poslancem, ki še do zdaj ničesar storili niso za Slovence v Koroški, ki se gledé narodnosti tudi še zdaj pod grof Taaffejevo vladno neusmiljeno obglavljajo. Najsilnejše očitaje pa obseza ona pritožba nasproti grof Taaffejevi vladi. Uže pred dobrim letom poslala je ta vlada, v kateri sedi tudi nekaj Slovanov, novega zastopnika v Gorotan ter mu brez dvojbe naložila, da naj jo v tej kronovini zastopa po programu, kateri je bila za vladni program razglasila; naložila mu je torej, da naj jo zastopa tako, da bode pravičen nemškemu in slovenskemu prebivalstvu! Ali Schmidt-Zabierow zadremal je na svojem predsedniškem stolu ter zatisnil obe očesi, da so nemški učitelji, nemški šolski nadzorniki, nemški davkarji in nemški uradniki po slovenskih koroških pokrajinah tudi pod grof Taaffejevo vladno lahko in brez skrbi trli in uničevali slovensko narodnost. Dobri Schmidt-Zabierow nij videl ni čul ničesar! Zdaj pa ga je iz sladkega spanja probudila deputacija priprostitih slovenskih kmetov ter ga prosila, da naj kot Slovanom prijazne vlade zastopnik vender skrbi, da dobé slovenske pokrajine v Koroški, kjer nikdo niti besedice nemške ne govori, slovenske šole. In ta deputacija pripovedovala je vladnemu načelniku, da so v slovenskih krajih, kjer se govori samo slovensko, upejlane čisto nemške ljudske šole in da so privseh uradih umeščeni uradniki, ki slovenščine ne umejo, ki s priprostitim narodom niti besedice spregovoriti ne morejo. Pritoževala se je deputacija v prvej vrsti tudi o tem, da poslujejo pri vseh davčnih uradih samo trdi Nemci, tako, da ima ubogo

ljudstvo zategadelj, ker nemškega uradnika ne ume, mnogo potov, zamude in težkih glob! Ko človek vse to čuje, ima občutke, kakor tedaj, kadar čita o bosniških ali hercegovinskih razmerah! Kaka perspektiva odpré se nam pred vidom!

Ali govorili smo uže preobilo o tej zadevi! Pristavljamo še samo toliko, da celo nemški list, ki je objavil dotično korespondenco, izreka, da se imajo take nenaravne razmere odpraviti! Za Boga, kako daleč smo uže dospeli, če uže židovski nemški listi priznavajo, da se Slovenci v Koroški pod Schmidt-Zabierowo vladno — preveč zatirajo!

Spominajmo se tudi beneških Slovencev!

V št. 239 „Slovenskega Nar.“ od 20. okt. t. l. v članku: „V resnici na delo!“ so mej drugimi važnimi stvarmi, katere je nam Slovincem sprejeti v program, po katerem nam bode v prihodnje delovati — v spomin vzeti tudi naši bratje beneški in ogerski Slovenci, za katere bi treba bilo tudi kaj storiti.

Nas vse kliče sveta dolžnost, naš slovenski narodni čut in ponos, da združimo vse moči in da prihitimo na pomoč slovenskim bratom: beneškim, da jih saj deloma rešimo narodnega in duševnega pogina.

Odkar so beneški Slovenci prišli pod vladno Italije, izpostavljeni so gotovej narodnej in duševnej smrti, kajti italijanska vlada ne ozira se na njihove narodne želje, temveč gleda in dela le na to, kako bi prej zadušila v njih čut narodnosti — slovenske.

Ali hočemo res pustiti te naše brate, da nam jih za vselej požre morje italijanizma in laškega fanatizma? Ako Nemci iščejo po slovenskih deželah, česar niso izgubili, zakaj bi

Listek.

Lov na tigra.

Rusko spisal A. Maksimov.

II.

Trnek.

(Dalje.)

Zagledal sem se pazljivo v suho, visoko osobo Arhipa, meneč najti v njej kaj zanimljivega, posebnega, originalnega, a našel nijsem ničesa nenavadnega: pred menoj stal je star, dobro opravljen rusk vojak, s prav navadno vojaško fizijognomijo, obrasten z gosto brado. Gledé na ta priprosti obraz, na to žilavo, dolgo in na videz nerodno osobo, bilo je težko misliti si, da ta neznatni človek hodi na tigra prav sam in da ga vselej premaga. Skoro petnajst teh zveri poplačalo je s svojim življenjem drznost, spuščati se s Pregonom v

boj: Arhip ubil je navadno zver z enim samim strelom, ubil jo precej do mrtvega.

Gledal sem na Pregonova skoro z nekim častjenjem in pričakoval komaj slučaja izpregovoriti z njim o njegovem lovskem junaštvu.

— Nu, vprašal sem ga, ko je postavil mojo puško k steni, ali si mnogo tigrov ubil v svojem življenji?

— Bog ve koliko — jaz jih nijsem štel, odgovoril mi je, mislim, da jih bode kakih petnajst, a tudi mogoče, da malo več.

Tu prišel je v zimovje moj sprevoznik.

— Ehe, tudi tretji gost je prišel, dejal je veselo Pregonov, ali je denes kak shod na Ljanči-he, kali? Ravno pred vami šli so trije tu mimo: ali kupci, ali činovniki — Bog jih znaj, no, ljudje veseli — mene so z vodko pogostili.

— Ali si ti uže dolgo v tej zimovki? vprašal sem.

— Samo prenočil sem tukaj, a namenjen sem kmalu naprej!

— Kam?

— I, na lov . . . Kam drugam je meni iti? Tukaj, vaše blagorodje, hodijo jeleni, no, in tako čakam, da se solnce malo skloni.

— Ali misliš dolgo hoditi?

— Kakor bodo ravno prišlo, vsejedno pa mislim na noč vrniti se semkaj.

— Vzemi mene s seboj, Pregonov, dejal sem, časa imam, a sprevoznika s konji pustim tukaj.

— Zakaj ne, vaše blagorodje, a nevarno je, tukaj blizu hodi tudi tiger, — da bi vi nanj ne zadeli . . . Zadnjič je nekoga zadavil, zverina!

— Ne bojim se ničesar, rekel sem z vneto lovsko pogumnostjo, tudi tigre bom s krogli sprejel.

mi držali roke križem in ne iskali istinito vsled žalostne protekle usode razkropljenih slovenskih ovčic?

Na noge tedaj! nabirajmo knjige in spodbujajmo k temu vse slovenske domoljube, in prepričani bodimo, da naš trud ne bode brez uspeha ostal.

„Mohorjeva družba“ šteje okroglo število 25.000 družabnikov, torej ako vsak družabnik le jedno knjigo daruje, nabralo bi se jih uže lepo število — 25.000.

Potrkati bi bilo treba tudi na srca drugim veljavnejšim domoljubom, ki imajo družih raznovrstnih knjig v obilici, in ki bi gotovo darovali še po več iztisov. Kdor pa ravno knjige nijma, naj bi daroval v denarji po svojem premoženji, za kateri denar bi se potem knjige nakupile.

Pokažimo zopet, da ideja slavljanstva nij prazna beseda, temveč da od dne do dne vedno globokeje poganja svoje korenine tudi mej nami. Nikdo naj ne poreče: kaj bode izdal ves naš napor in trud; predaleč smo, da bi zamogli z uspehom kaj opraviti! A temu nij tako; uspeh bode gotov, kajti nihče nij porok, da bode vedno trajala narode zatirajoča politika, pač pa smemo upati najtrdneje, da bode napočila tudi tista doba, ko si bodo tudi majheni narodi lahko ohranili svoje najsvetejše pravo — svojo narodnost.

V ta namen naj bi se v središču Slovenije — v Ljubljani izbral odbor, kateri naj bi to zadevo v roke vzel ter takoj pričel svoje delovanje, katero bodo blagoslovljali še pozni rodovi zdaj zapuščenih naših bratov!

Domoljub.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 23. decembra.

Znano je, da so listi **zjedinjene levice** hoteli kovati iz nesreče v dunajskem ringtheatru záse političen kapital in nadejali so se, da jim bodo vnanji listi pomagali v umazanem tem njihovem počenjanji, a jako so se zmotili. Pred nami leže poročila angleških in nemških listov, a povsodi se izraža le gnus o takem počenjanji, osobito pa jim prav pikro našteva njihove grehe „Nordd. Allg. Ztg.“. — Levičarji hoté na vsak način priti do vladarstva. Zdaj uže jemljó vnanjo politiko na pomoč proti notranjej. Modrost „D. Ztg.“ dosegla je toliko stopinjo, da pravi: Bismark je denes faktični vladar osmanskega carstva in Avstrija bi lahko s pomočjo Bismarkovo doli na jugu se okoristila, a Bismark je neprijazen notranjej politiki avstrijskeje, on jo nezaupljivo pogleduje. Toliko bedarije na tako malem prostoru se res redko najde! Vsaj vendar vsak vé, da mora

Avstrija v orijentu opirati se le na narodnosti in jim pravična biti, če hoče, da se njene šanse utrdé. — Bismarka nij treba pri tem.

Poročali smo, da se je razpisala nova volitev **srbskega patrijarha** in izvršila se je: Patrijarhom izvoljen je karlovaški škof Teofan Živković. Ogrski listi so s to izvolitvijo nezadovoljni in navajajo razne razloge te nezadovoljnosti. „Pesti Naplo“ pravi, da se je s to izvolitvijo izročila srbska cerkev Hrtom. Srbi, pravi ta list, so bodo odsle vladali iz Zagreba in ne več iz Pešte.

Vnanje države.

Italijanska zbornica se je zaprla. A pred razhodom poslancev zahteval je Depretis zaupnico, dobil pa je mestu nje od Nicotere le netolažilno zagotovilo, da se po novem letu vidijo zopet pri Filipih. Začel se bode v zbornici boj, katerega nasledek bode skoro gotovo, da bode moral kabinet odstopiti.

Turčija še vedno ne more pozabiti, da je Avstrija v Bosni in Hercegovini upeljala brambeni zakon. Turčija je baje zahtevala, naj bi se muzelmani vporabljali le kot lokaina žandarmerija, a avstrijski zastopnik v Carigradu, baron Calice, je odgovoril, da se bode pri vseh izvel jednako ta zakon, a da se bode pravice Turkov varovale. Nu, to bi bilo lepo, če bi kristijani morali oprtati orožje in se boriti za domovino, muzelman pa bi sedel pri črnej kavi in brezdelno pušil tabak. Menda vsaj v Avstriji nijmo še tako daleč!

Dopisi.

Izpod Moskve. [Izviren dopis.] Res je, jedna zvezda za drugo gasne, no ne smo na slovenskem, kakor je rekel g. govornik na mogili „očeta slovenskega naroda“, no na slovenskem obnobji sploh, pravim jaz, prečitavši v letopisu tekočega leta nekrolog slavnih mož, da jim števila ne pomnim. Zgubili smo v tekočem letu največjega romanista — Dostojevskega, zgubili velikega veščaka muzike — Rubensteina-Moskovskega, zgubili velikega dramaturga-romanista — Pitemskega, zgubili velikega ekonoma-pisatelja — kneza Vasilčikova, zgubili velikega učenjaka-zdravoslova — Pirogova, kratko: skoro nij poprišča v nauku in državnem življenji, raz katero ne pokosila bi smrtonosna kosa kakega velikega duha.

Pa mi smo stomiljonní narod, nam nij treba tožiti, v takej masi talenti ne zginejo, stari mró, rodé se novi, poreče kdo. More biti, da je res tak, more biti, da bo res gromadna Rusija lehče pogrešala celo množico slavnih mož, nego mala Slovenija jednega ali dveh — vse to more biti; pa če pomislimo, kak je priroda sploh varčna z velikimi duhovi, kak slovanski živelj posebno mora zaslužiti vse krvavo, prešinja pri podobnih mislih patrijotično

dušo nakak strah, nevoljno zaiskra v očeh solza čistega domoljubja in skrbi o svojem domovji . . .

Naš vek je zloben, glavna načela osnovana so mu na materiji, katera je sposobna danes za to, zjutra za drugo metamorfozo. Samo skušnja dolgih let daje nekatero oporo v vrtenci kipečega življenja, samo uma svitli meč more uspešno vojevati proti zlobi in kovarstvu. A naš narod, naš slovenski narod je mlad, burno razvija svoje sile. Če mu ne bo krepih vodnikov, more poginaiti, se ve, da ne na vselej, pač pa na nekoliko vekov. Torej tu in tam borba za obstanek: Rusija bori se za prihodnost velikega naroda-predvotitelja slovanskega sevara, Slovenija za prihodnost vrlega člana slovanskega juga; tu in tam so talenti biseri, tu in tam jih smrt drobi . . . Iz naših slovansko-ruskih listov so do zdaj še samo „Mosk. Véd.“ priobčile prav primerno korakteristiko delavnosti g. Bleiweisa, isto tako, kakor so storile glede g. Jurčiča. Oba spisa sta pravična, in dokazujeta znanje avtora slovanskih političnih in slovstvenih razmer. Pa kak o g. Jurčiči, tak in o gospodu Bleiweisu prispela so poročila nekako pozno, čez kakih devet ali deset dnij. O srmti kakega Francoza, Angleža ali druge znamenitosti poroča se navadno telegrafično. Kaj je temu krivo, prav dobro ne vem; pa menim, da se ne zmotim, če povem, da je vzajemna apatija mej slovanskim severom in jugom še vedno prevelika. Trebalo bo še mnogo truda, da bi jo amalili vsaj toliko, kolikor zahtevajo interesi, ne govorim, sorodnih, a samo civilizovanih narodov.

„St. Peterb. Véd.“, list tudi pošten in Slovanom prijazen, poročale so ne davno, da se snuje v Petrogradu nekako slovansko telegrafno agentstvo, katero prične svojo delavnost prihodnjega leta. Naloga bila bi mu predavati o važnih dogodkih v Rusiji o slavljan-skeje zemlji, kak balkanskeje tak i avstrijskeje, in na robe — predavati o vsem pravično in resnično, kar bilo bi res in nam in vam prekoristno. Kak lepo bi bilo na primer, če bi tukaj v svojem času zvedeli, kak slovenski narod ume spoštovati te može, koji so umeli tak ali inace pomagati tlačenej in zapuščenej cele veke revici. Kak bilo bi primerno, če bi tudi vi v svojem času pozvedavali, da tudi tukaj umejo ne samo streljati v zaslužne ljudi ampak tudi častiti jih, kakor se spodobi častiti svoje talente velikemu narodu. Vi bi na primer zvedeli, kak je vse pošteno v Rusiji gorivalo, ko je v začetku t. l. umrl brezpo-

Pregonov pogledal je na mé nekako tako, kakor dobra pestunja na drznega otroka, ter se z lehka nasmehnil.

— Pojdite, vaše blagorodje, izpregovoril je po kratkem premišljevanji nekako ponižno, poskusite srečo — ne mara se ne nataknete na tigra?

K tretjej uri napravila sva se in šla iz zimovke; Šarik je tekel z nama. Mene vzburla so razna čuvstva: rad bi bil trčil na tigra, a ravno v tem času bal sem se, srečati ga, ne zaupajoč svojim čutnicam. Nijsva še prišla v mal dobov gozd, ki se je razprostiral po vrhu okroglega holma, in uže sem pričel čutiti lahko vzburljenost in nemir; sledil sem komaj za hitro hodečim Pregonovim, a zaostati za njim sem se bal. Oni šel je molčé, ne obračaje na mé nikake pozornosti, ter samo srpo oziral se po dolini reke Ljanči-he.

V teku dveh ur obrnil se je samo dva-

krat k meni s kratko opazko: „evo, vaše blagorodje, tukaj je hodil!“ In pokazal mi je velike okrogle tigrove sledi, ki so bile razločno utisnene v glinastej, vlažnej zemlji.

Pogledal sem na te sledi z nekakim nemiro; od tega trenutka postalo mi je na jedenkrat nekako tesno in neprijetno; bližnje sosedstvo zverine vznemirjalo me je in nijsem mogel prekoračiti deset korakov, da ne bi se ozrl, da bi ne poslušal tihega šuma ravnokar z drevesa palega lista. Pregonov nadaljeval je svojo hojo ravno tako brezskrbno, tako mirno, kakor doslej, in popolnem ne zmené se, kakor je bilo videti, za tigra. Prošlo je še kake pol ure: prišla sva uže na drugi vrh, ko se na jedenkrat Pregonov ustavi, ter, podržeč roko nad očmi, jame v nekaj pazljivo zreti.

— Evo, vam jelene, dejal je, hitro pregledavši okolico, in kazoč z roko na oddaljeno

planjavo; treba obiti jih in se približati od podvečerne strani, sicer naji zaslišijo.

Kakor tudi sem gledal in gledal, vendar nijsem mogel opaziti nikakih jelenov: videti moglo jih je samo privajeno, zorko oko takega izvrstnega lovca, kakor je bil Pregonov . . . Jela sva se spuščati s holma, ter previdno obšla kraj, na katerem je Pregonov zapazil jelene; morala sva zapustiti stezo in plaziti se po zelo gostej goščavi raznega grmovja in spletajoče se divje trte. Pregonov šel je zanesljivo, kakor po velikej cesti: izogibal se je spretno najbolj gostega grmovja ter brez šuma, kakor senca, potiskal svojo visoko, nerodno osobo skozi komaj prolazno skalovje. Lezel sem za njim z velikim trudom, ne gledé na svojo primeroma majheno postavo; veje in protje zapenjalo se je za mojo obleko in puško, udarjalo me po lici, razpraskavalo mi roki; zapletal sem se neprenehoma v trto, pokriva-

dobni Dostojevskij! Ponavljam: prekoristna bila bi podobna naprava; pa se li uresniči ali pa ne, gotovo ne vem. Petropolis fides — je po mojem nulla fides, ali vsaj haud certa fides. Moskva prevzela bi delo, Moskva!

—f—

Domače stvari.

— (Gospod Waser ne miruje!) Mestno delegirana okrajna sodnija v Ljubljani sprejela je nekoliko nedolžnih slovenskih zapiskov. A gospod Waser, ki je še vedno prezident graške nadsodnije, adresiral je na njo ta-le nos: „Dem k. k. Bezirksgerichte wird weiters bemerkt, dass die Aufnahme der Tagsatzungsprotokolle in dieser Rechtssache in slovenischer Sprache den Bestimmungen des J. M. E. vom 5. September 1867, Z. 8636, widerspricht, wornach die Gerichte in Krain im Civilrechtsverfahren nur Zeugenverhörsprotokolle und Eidesablegungsprotokolle und nur dann in slovenischer Sprache aufzunehmen haben, wenn die Zeugen oder Schwörenden nur der slovenischen Sprache mächtig sind, was in Hinkunft genau zu beachten ist.“ Da gospod Waser še vedno ne sprevidi, da se ga mi Slovenci čisto nič ne bojimo! O tej stvari bomo še govorili, a jutri ne, ker čez praznike nečemo, da bi nas zapečatili!

— (Dr. Jan Bleiweis.) Česki list „Osvěta“ prinaša v prvem broji za 1882. leto precej obširen životopis pod naslovom: „Dr. Jan Bleiweis. Posmrtna vzpominka od Jana Hudce“. Mi smo jako hvaležni vrlim Čehom, da se v slednjem času toliko brigajo za narod slovenski in seznanjajo drugo slovanstvo z nami, opisujoč naših mož delovanje in borenje za idejo vseslovansko.

— (Doktor F. Štor.) Te dni bil je na graškem vseučilišči promoviran doktor jem pravoslovja gospod Fran Štor, koncipient v Ljubljani.

— (Slovani v Istri.) Laški listi z bestialnim veseljem oznanjajo izid poslednje ljudske štetve, ker je število Lahov toli visoko. Število Slovanov (Hrvatov in Slovencev) je po poročilu laških listov okolo 163.000, Lahov pa okolo 110.000. To je skoro neumevno, kajti po tem številu soditi, bili bi se Lah v slednjih 20 letih podvojili, kar pa skoro navzlic pollaščenju nij verjetno, a z žalostjo pa vendar moramo obstati, da je „iredentarsko“ rovanje od strani uradnikov mnogo nam škodilo. Treba je in slednji čas, da tudi tu, kakor na Koroškem, začnemo bolj brigati se za narodnost, da nam jo laški valovi ne preplujo.

— (Leykam-Velške tovarne) v Gradci in na Velčah kupila je „deželjska banka“. Ona baje namerava vsa ta podjetja združiti. Tako je prav, da vsaj pridejo te tovarne v druge roke, kakor so do zdaj bile. Vsaj je to najhujša rana na našem slovenskem telesu, da so vse tovarne v tujih rokah in ti tujci delajo z vso silo proti slovenskim nameram.

— (Pošta in brzojavna postaja v Litiji.) Tržaško brzojavno vodstvo nam nanašja, da se je v 22. dan t. m. odprla v Litiji s pošto združena brzojavna postaja za splošno rabo.

— (Vabilo) k božični veselici, katero obhaja katoliško podporno društvo v Celji v sredo dne 28. decembra ob 2. uri popoldne v hiši gospoda Kožerja „pri belem volu“ z naslednjim vspešnim: 1. Igrokaz: „Sveta noč“ (predstavljajo učenke). 2. Razdeljevanje božičnih daril. 3. Petje. Opazka: Vstop k tej veselici je dovoljen neudom katoliškega podpornega društva proti vstopnim listom, ki se dobivajo po 20 kr. pri gospodu Kobilici na Velikem trgu št. 2 in pri gospodu Kraševci v Gosposkih ulicah št. 119. Čestiti p. n. društveniki naj oddado pri vstopu k veselici svoj vabilni list.

Narodno-gospodarske stvari.

Znamenje časa — povzdiga kmetijstva.

Pred 20. leti bili so redki ljudje, ki so uže nekdanj tako slabe čase videli, v kakeršnih se sedaj naš kmet nahaja. Največ jih je mislilo, da kmetijstvo ne more nikoli propasti. Pred 10. leti se je mislilo in delalo največ za meščana, za njegove šole; pod Stremayrom vse za nemškutarijo. Novejši čas še le se je počelo po vseh avstrijskih kronovinah in tudi po Slovenskem za kmetijski stan govoriti in tudi nekoliko uspehov imamo uže tega govorenja. Sila kola lomi, je naš stari pregovor in največja sila je bila jedenkrat našemu obubožanemu kmetu pomagati. Ker vidim, da je „Slovenski Narod“ tudi temu predmetu svoje ozke predale odprl, bodem se večkrat, ako drago*) tudi jaz z nasveti pečal, kako bi bilo najceneje jugoslovanskega kmeta stanje izboljšati. Dragi pot nij dober pot, to nam kaže današnja potreba avstrijsko upravo ceneje urediti.

Umrli vitez Bleiweis je imel za kmetijski stan gotovo na pravem mestu srce in njegovej želji bomo ustregli, ako se o pripomočkih za povzdigo materialnega stanja vsega slovenstva vsi združimo. Vsak hoče dobro živeti: učenjak in kupec, duhoven in učitelj, uradnik in rokodelc; pa ako kmet slabo stoji, gre tudi vsem gori omenjenim slabo. In to je danes gola resnica.

*) Jako nam bo drago!

Ured.

Kadar zapazimo kako zlo, moramo najprej po uzrokih vprašati in potem ko smo te spoznali, naj bode naša naloga jih po najcenejši poti odstraniti. Denes in v bodoče se bom pečal z siromaščin, ki je največja bolezen pri nas Jugoslovanih. Uzrokov tej bolezni je strašno mnogo, mej temi so: slabi zakoni in njih izvrševanje, nemoralno življenje, zapravljivost in pomanjkanje omike. Vsi drugi uzroki siromaščine se dajo v tu omenjene spraviti. Moja naloga je samo nemiko pri našem kmetu kot uzrok njegovega ubožstva natančneje ogledati.

Vsak stan ima za svoj poklic svoje šole: sodnik, zdravnik, duhovnik in zemljemerec imajo višje šole; rokodelc nekoliko let svojega mojstra za učitelja, ako ne tudi rokodelskih šol. Samo kmeta smo brez šol pustili, zatorej je tudi duševno in materialno za vsemi drugimi stanovi zaostal. Ako vsakemu drugemu stanu le šola k uspešnemu izpolnjevanju svojega poklica pomaga, ali bi to kmetu ne mogla storiti? Ako večletna vojaška služba dobrega vojaka naredi, ali bi vaja v kmetijstvu ne napravila dobrega kmeta? A ne mislim govoriti o poljedelskih šolah, ker je splošno njih obiskovanje nemogoče, dotakniti se hočem le ljudske šole, katera je uže svoje meje prekoračila; kajti po naših ljudskih šolah uče se vse nepotrebnosti za našega kmeta na škodo potrebnih reči, ne rečem kmetijstva. Za izboljšanje teh so naši šolski nadzorniki, katerih naloga bi morala biti za odstranjenje nepotrebnih predmetov iz ljudskih šol skrbeti, ali vsaj njih odstranjenje nasvetovati. A veliko je poklicanih, malo izvoljenih. Služba je služba, drži se paragrafa in ne vprašaj, ali je prav tako ali ne.

Učitelji našemu kmetu so duhovniki, popotni učitelji in ljudski učitelji. Vsi ti trije bi morali biti o poljedelstvu toliko učeni, da bi uspešno kmeta učili. O duhovnikih bom govoril drugikrat, ker tudi njim bilo bi bolj potrebno učiti se poljedelstva nego hebrejščine, kajti poljedelstvo bi njim in njih ovčicam več koristilo. Popotne učitelje hvala Bogu uže imamo in nij treba več o njih govoriti, le še tukaj nekoliko o ljudskih učiteljih.

Učiteljišča, na katerih se učitelji večnoma za kmetijski stan izobražujejo, niso tako ustrojena, da bi vzgajala učitelje za kmeta. Naučijo se res mnogo, pa za faktično življenje preveč in premalo. Preveč toliko, ker postanejo ti poluizobraženci previsoki gospodje, ki so sami s seboj tako nezadovoljni. Kakor nezadovoljen kmet z njimi, ki se najraje za „prefesarje“ pitajo. Za učitelje je plača premala, za kmeta prevelika. Premalo se naučijo tudi, ker ne morejo potem ne sami sebi in tudi ne kmetu v materialnem smislu pomagati. Odstranite na učiteljiščih nekoliko nepotrebnih ur, skrajšajte nekoliko predmetov in pomnožite poučevanje o poljedelstvu, pa bomo za ljudske učitelje vse drugačne ljudi dobili. Na učiteljiščih je dandenes vse preveč teoretike, preveč dokazov in „piflarije“, preveč „visoke učenosti“, katero profesorji večkrat sami ne

jočo v nekaterih krajih zemljo kakor gosto spletena mreža. Koliko časa sva lazila po tem grmovju, — ne morem natanko določiti, no, čutil sem uže skrajno utrujen, ko se je Pregonov vstavil in jel pazno poslušati.

— Blizu sva, vaše blagorodje, dejal je šepče, vsak čas prideva na poljanico, kjer so jeleni . . . Hodite bolj tiho, ne šumite . . . In Pregonov šel je dalje, vsak čas vstavlja se in poslušaje . . . Še nekoliko korakov, in vstavila sva se naposled. Pregonov razdvignil je previdno zeleno vejevje ter mi molče pokazal na obširno trato, po katerej je bilo razmetanih nekoliko desetoric debelih, debelo-vejnatih hrastov. Kakih sto korakov od naja pasli so se brezskrbno štirje odrasli, krasni jeleni, — graciozne živali niso sumile nevarnosti, ki jim je pretela, ter lepo, mirno ščipale mlado travo, katera je ravnokar poglala.

— Jaz bodem ustrelil po levem, zašepetal mi je komaj slišno Pregonov, ter previdno privzdignil puško, a vi streljajte v onega, ki hodi samotno.

Strela sta zagrmela in jela odmevati po vsej goščavi; jeden od jelenov, levi, pal je na kolena, postal v takem položaji nekoliko sekund, ter se počasi, brez stoka brez zvoka sklonil na travo, kakor bi mu bil kdo noge odbil, krogla zadela ga je dobro, smrtno. Za svojim jelenom dal sem jednega za drugim pet strel, a še le poslednja krogla zasačila ga je uže na begu: spodtaknil se je, padel na kolena, a čez nekoliko sekund zopet vstal in jel bežati za svojima tovarišema, ki sta bila uže daleč spredaj. Jelen bil je vidno ranjen, spustil sem za njim še nekoliko strel, a brez uspeha . . . Urno odvezal je Pregonov od povodca spojega Šarika, ter ga spustil za počasi bežečim, vidno hromečim živinčetom . . . Ša-

rik je odskočil in kakor piš letel po mehkeji trati; midva hitela sva za njim, trudeč se, ne izpustiti iz oči bežeče živali . . . Šarik dohajal je uže ranjenega jelena, ko skoči na jedenkrat iz goščave, kakih poldrugsto korakov od naja, ogromen tiger in v treh skokih doseže prestrašenega, na stran odskočivšega psa . . . Začulo se je žalostno protegneno cviljenje, in na to je vse umolknilo . . .

Brez pomisleka priložil sem k pleču puško, ter spustil po tigru dva poslednja strela; zver odskočila je od psa, razkačeno zarenčala ter planila proti nama: nij bilo sumnje, da ga je jedna krogla ranila in ga spravila v divjo, vse razrušujočo besnost. Bila sva v silnej nevarnosti; puške najine nijsta bili nabiti in nabiti jih, bilo je nemogoče. Bil sem tako zmešan, da nijsem bil v stanu dejati v magacin risanke niti jedne patrone: bil sem kakor okamenel.

(Konec prih.)

umejo ter samo čim z njo delajo. Za praktično življenje mej kmetom nam denašnja učiteljska ne morejo učiteljev dati. Po mojih mislih bi se morala učiteljska najprej na praktičnej podlagi preustrojiti, potem bi dobili dosti učiteljev, ki bi mej našim ljudstvom materialno stanje izboljšavali. Ljudske šole se dajo tudi tako preustrojiti, da bi učitelj imel dosta časa, da bi se s kmetijo pečal. Razumen učitelj bi bil v vzgled vsej srenji, katera bi ga v vsem dobrem posnemala.

Zakon, ki učitelja iz jednega kraja v drugo prestavlja dovoljuje, moral bi se odstraniti, ker to prestavljanje je učitelju v veliko materialno škodo, kar čemo precej videti. Kateri učitelj bi bil tako neumen, da bi si v negotovem kraju posestva nakupoval, katera bi moral potem v izgubo prodati, še celo šolskega vrta neče dobro nasaditi, ker bi se mu trud ne izplačal. Stari naši učitelji so veliko srečnejši bili, ker niso toliko šolskih oblastij poznali, oni so živeli z malo plačo vse življenje v jednem kraju in svoje otroke tudi primerno izobražali in jim na zadnje večkrat še mnogo premoženja zapustili. Kmetija, orglanje in občinsko pisarjenje je kmeta malo stalo in učitelju mnogo koristilo. Ali nič več ni možno tega spet v življenje uvesti?

Veliko srenj je, ki bi učitelja s podeljenjem polja lažje vzdržavale nego z denarjem.

Zimske dneve, katere ima kmet dosta časa, bi se mu lahko o poljedelstvu govorilo in odraslo mladino tudi v pozimsko kmetijsko šolo spravilo.

Vse to, kar sem tu o učitelji sploh rekel, velja tudi za duhovnike. Kadar bomo imeli mnogo takih ljudi, bodo potni učitelji jako zaželjene osebe, oni bodo svetovalci vsega kmetijskega in za njega delujočega stanu, do tistega časa bo pa uspeh popotnih učiteljev le nepopolne vrednosti in tudi obisk pravih kmetijskih šol se bo še le potem vnel, ker bo naš kmet pravo vrednost takih šol spoznal.

Tudi poskus učitelje izobražati v kmetijstvu na počitnicah na Slapu nij prav nič za povzdigo kmetijstva škodljiv, ampak še celo koristen, samo predrag poskus je, ker je splošna udeležitev nemogoča in za učitelje v nevinskih krajih nesposobna, samo za sadje-rejo pa zopet predraga.

Vsaka predraga uprava pelje v dolgove, katerih imamo čez glavo, omislamo si cenejšo in vender praktično. To pa sem hotel s temi vrsticami površno narisati, nadeja se, da se bo marsikateri za občni blagor v tem listu oglasil z namenom, da bi občini stvari koristil, a ne osob pobijal.

K o m a r.

Vabilo na naročbo.

Ko je pred blizu jednim letom stopil „Ljubljanski Zvon“ pred slovenski svet, obetal je, da bo gojil v prvi vrsti leposlovje v najširjem pomenu te besede (romane, povesti, novele, pesni, potopise itd.); pričel je sestavke in spise znanstvenega obsega iz različnih oddelkov človeškega znanja; zbiral raznovrstno narodno blago; skrbel za obširen pregled sodobnega slovenskega slovstva in imenitnejših proizvodov drugih slovanskih literatur ter naposled poročal o napredovanju in delovanju domačih in obče-slovenskih literarnih društev in umetelnosti-zavodov.

„Ljubljanskemu Zvonu“ bila je vse leto skrb in briga ta mnogo obsejni program točno izvrševati, in ako razmišljamo da se je pod našega lista zastavo zbralo nad petdeset odličnih pesnikov, pisateljev in učenjakov slovenskih, ki hoté tudi v prihodnjem letu naš list podpirati z **izvirnimi** svojimi spisi raznovrstne vsebine, in tolikšno število naročnikov, s kolikernim se do sedaj še nobeden leposloven list slovensk nij mogel ponašati: uverjeni smo, da smo z „Ljubljanskim Zvonom“ ubrali pravi pot. In tega pota hoče se držati „Ljubljanski Zvon“ tudi na dalje ter svojim čitateljem v lepej vnanjej obliki podajati raznovrstnega uko vitnega in zabavnega berila.

V obče tedaj ostane program našemu listu tudi bodoče leto neizpremenjen; vender hoče skrbeti uredništvo za to, da bode odslej **leposlovju** odmerjenega nekoliko več prostora in da bode po novem letu vsaka številka poleg mnogih dovršenih pesnij prinašala vsaj po **tri povesti**. V ta namen pripravljenega imamo nže mnogo pripovednega gradiva, katerega so spisali za naš list dr. J. Mencinger, dr. Ivan Tav-

čar, Janko Krsnik, Anton Koder, Samostal in še nekateri drugi pitatelji naši. G. dr. Fr. Detela, c. kr. gimn. profesor v dunajskem Novem Mestu, poslal nam je krasno pisan roman „**Malo življenje**“, kateri bode do deset tiskanih pol obsežen vse leto izhajal v našem listu.

Vrhu tega bode „Ljubljanski Zvon“ takoj v svojega II. tečaja prvih številkah priobčil več zanimljivih sestavkov in doneskov Josipa Cimpermana, prof. Fr. Erjavca, prof. J. Jesenka, prof. dr. Ign. Klemenčiča, Fr. Levstika, prof. S. Rutarja, ravnatelja Jos. Stareta, prof. Jos. Šumana, prof. J. Trdine, Ivana Vrhovca in Ivana Šubica, več pesnij slovečega pesnika X. in še nekoliko drugih spisov od raznih pisateljev naših.

Osobito pozornost hočemo obračati tudi na „Slovenski glasnik“, kateremu smo v Pragi, na Dunaji in v Zagrebu pridobili stalne dopisnike.

„Ljubljanski Zvon“ izhaja po 4 pole obsežen v velikej osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stane:

za vse leto 4 gld. 60 kr.
za pol leta 2 „ 30 „
za četrt leta 1 „ 15 „

Za Rusijo, Srbijo, Črno goro, Rumunijo, Bolgarijo in Severno Ameriko stane naš list po 5 gld., za dijake po 4 gld. na leto.

Ceno našemu listu morali smo za neznatnih letnih 60 kr. povišati in to prvič zaradi dragega papirja; drugič zaradi drage pošte, katerej moramo od vsakega iztisa plačevati po 2 kr. poštnine; tretjič zato, ker se vsem ljubljanskim naročnikom nosi list na dom, in četrtič zategadelj, ker se držimo pravila, da vsakemu sodelavcu svojemu tudi za najmanjši spis plačujemo primerno nagrado. Vsak delavec je svojega plačila vreden in nihče ne more zahtevati od naših pisateljev, da bi komu samo tlako delali.

Tudi sedaj po povišanji ceni ostane „Ljubljanski Zvon“, ki na leto prinaša v vezanih zvezkih nad petdeset tiskanih pol raznovrstnega berila, primeroma še najcenejši vseh dosedanjih leposlovnih listov slovenskih.

Skupnih dijaških naročnikov ne moremo sprejemati. Vsak se naroči na svoje ime! Ali ako se nam naročnina tudi skupno pošilja, naznanja naj se nam vselej vsakega dijaškega naročnika natančni napis. Vsakemu bomo list na njegovo ime pošiljali.

Naročnino prejema našega lista novi administrator gospod **dr. Josip Starč**, hišni posestnik in c. kr. fin. prokurator adjunkt, v Ljubljani na Marija Terezije cesti h. št. 5, kateremu naj se blagovoljno pošiljajo vsa naročila in strogo administrativnih stvari tikajoča se pisma pod naslovom: **Upravištvu „Ljubljanskega Zvona“ v Ljubljani.**

Ljubljanski naročniki morejo se naročiti tudi pri gospodu M. Armiču v „Narodnej tiskarni“; a list se bode vsem nosil na dom in v „Narodnej tiskarni“ ga nihče ne bode dobival.

Uljudno vabimo vse svoje dosedanje naročnike, da nam tudi po novem letu ostanejo stari prijatelji; uljudno vabimo vse ostale rojake slovenske, da naj podpirajo naš list z novimi naročili; a osobito uljudno vabimo vse pisatelje slovenske, da se zberó v kolo „Ljubljanskega Zvona“. Literatura naša je tisto polje, na katerem se lahko zjedimo vsi domoljubi, brez razločka stanú in političnega mišljenja. Združimo se in osnujmo v Ljubljani, v pravem središču lepe naše domovine, vsega slovenskega razumnštva dostojen leposloven in znanstven list!

V Ljubljani meseca decembra 1881.

„Ljubljanskega Zvona“ uredništvo.

Dunajska borza 23. decembra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gld.	10	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	„	—	„
Zlata renta	93	„	50	„
1860 drž. posojilo	132	„	75	„
Akcije narodne banke	847	„	—	„
Kreditne akcije	361	„	30	„
London	118	„	75	„
Srebro	—	„	—	„
Napol.	9	„	42	„
C. kr. cekini	5	„	61	„
Državne ma. ke	58	„	15	„

Pri **Slonu**: Schiffer z Dunaja. — Končnik iz Tavolja. — Korinek iz Čubra. — Majer iz Mokovega. — Dr. Namot iz Jesenice. — Dr. Vok iz Gorice. — Huber iz Celovca. — pl. Selweidlofer z Dunaja.
Pri **Mahči**: Bach z Dunaja. — Luchenschneder iz Grada. — Jesenko iz Budapešte. — Dr. Regnart iz Trsta.

Tuji:
15. decembra:

J. BUZZOLINI,

charcutier in trgovec z delikatesami,
naznanja slay, občinstvu, da je odprl
na Mestnem trgu šte. 11, zrayén lekarné g. Birschtza,

trgovino z delikatesami.

Vedno je dobro in frišno pripravljeno: Graški prsut, ogrski prekajeni in paprika špeh, ogrske in veronezke salame, fina Morta dela, kranjske in druge vrste klobase, prava ogrska mast, pravi emendolski sir, fini grojer sir, parmazan, gorgoncola, holandski in švarencberski sir, kvargeljni iz Olumeca, francoski in angleški ženf, Sardin di Nantes, tonina v olju, ruske sardine itd. itd.

Obetam, da bodem slav. občinstvu vedno postregel s frišnim in dobrim blagom in se priporočam za mnoga naročila.

Spoštovanjem
J. Buzzolini,
trgovec z delikatesami.

Tirolsko vino

liter 28 kr. (738—2)
pri „Raci“ v Šiški.
Št. 17.687. (728—2)

Razglas.

Ker se je pri psih vnovič pasja steklina konstatirala, primoran je magistrat prebivalce opominati, da naj dotične, javno razglašene naredbe strogo spolnujejo. Posestniki, ki ne bodo svojim psom dobre torbe dali, ali katerih psi bodo prosto okolo letali, bodo se tudi tedaj c. kr. državnemu pravdnistvu naznanili in kaznovali, če prav njih pse konjederec ne bo ujel.

Mestni magistrat v Ljubljani,
dné 18. decembra 1881.
Župan: Laschan.

Razglas.

Visoka c. kr. deželna vlada je z dopisom dné 10. novembra t. l., št. 8598,
14. Januvarja 1882
kot tist dan določila, ko se bodo domači žrebci iz političnih okrajev mesta Ljubljane in okolice ljubljanske, ki se hočejo za pleme rabiti, pregledovali.

To se lastnikom žrebcev iz omenjenih političnih okrajev naznanja s pristavkom, da se pregled določeni dan ob 9. uri dopoldne v tukajšnji živino-zdravilnici na Poljanskej cesti prične in da se dotične tiskovine za zapisnik in izkaze kot dosihmal v tiskarni Klein in Kovač dobodo.

Mestni magistrat v Ljubljani,
dné 16. decembra 1882.
Župan: Laschan.

Proti bolečinam v glavi in želodci.

Lekarna „pri samorogu“ v Ljubljani, Mestni trg.

Dolgo časa nijsva imela jaz in moj prijatelj **apetita** in trpela sva zaradi **zaprtja** glavobol, dokler nama slučaj nij prinesel v roke vaše **kri čistilne kugljice**, škatljica po 21 kr. **Kri čistilne kugljice** imele so dober vpliv, a škatljica se je kmalu izpraznila; naročila sva torej cel zavitek s 6 škatljicami à 1 gld. 5 kr. Izrekam vam zahvalo in z **veseljem** vam javljam o **najinem zboljšanju** in naročujoč za svoje znance še dva zavitka proti poštnemu povzetju, dovoljujem vam, da objavite mojo zahvalo in pohvalo teh **kri čistilnih kugljic**.

Spoštovano udani
Fran Prosencec,
uradnik pri carinskem uradu.
(714—1)

Izvrstna hrvatska
bela in rudeča vina
raznih let (678—4)
priporoča veliki trgovec z vinom
Leopold Hönigsberg v Zagrebu.